

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Neittaanmäki, Pekka

Title: Tohtoreita enemmän yrityksiin ja johtopaikoille

Year: 2020

Version: Published version

Copyright: © 2020 Edistysellinen tiedeliitto

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Neittaanmäki, P. (2020). Tohtoreita enemmän yrityksiin ja johtopaikoille. *Tiedepolitiikka*, 45(2), 56-57. <https://journal.fi/tiedepolitiikka/article/view/98251>

Tohtoreita enemmän yrityksiin ja johtopaikoille

Pekka Neittaamäki

Suomessa on panostettu merkittävästi tutkijakoulutukseen. Tohtoritutkintoon koulutettavia oli vuonna 2019 yli 17 000 henkilöä ja tohtoreita valmistui vuonna 2018 lähes 1800. Ulkomaalaisia heistä oli 447 eli noin 25 prosenttia.

Eri innovaatiostrategioissa on puhuttu tutkimustiedon ja tutkijakoulutuksen saaneiden siirtymisestä yritysmaailmaan. Työelämään siirtymiseen on kuitenkin kiinnitetty vähän huomiota ja osaamispotentiaalista vain osa hyödynnetään. Yhteiskunnassa ei ole ymmärretty tutkijakoulutuksen merkitystä. Tohtorintutkinnon suorittaneita pidetään valittavan usein liian teoreettisina ja korkeamman koulutuksen arvoa vähätellään.

Vaikka vuosittain investoimme huomattavia summia (150 milj. euroa) tohtorikoulutukseen, Suomen Akatemia on silti joutunut toteamaan, että tohtorit ovat vain pienessä roolissa yksityissektorin tutkimus- ja kehityshankkeissa. Tohtorien osuus yksityissektorin T&K-hankkeissa on viime vuosina kasvanut, mutta siitä huolimatta vain 6% yksityissektorin tutkimushenkilöstöstä on tohtoreita. Vastaavasti vain 8% tohtoreista on töissä yksityissektorilla. Tohtoreita on siis tutkimus- ja kehitystöissä Suomessa lopulta hyvin vähän. Naapurimaissamme tilanne on sen sijaan toinen. Esimerkiksi Ruotsissa lähes 20% tohtorikoulutettavista on yksityissektorilla töissä ja saa rahoituksensa tohtoriopin-

toihinsa yrityksistään. Tällaisissa tapauksissa tohtorikoulutettavat ovat yrityksessä töissä ja tekevät samaan aikaan tohtoriopintoja yliopistossa. Tästä johtuen Ruotsissa lähes 90% tekniikan ja teknologian alan väitelleistä tohtoreista on työmarkkinoilla.

Vuoden 2015 lopussa tohtorintutkinnon suorittaneista 1684 oli työttömänä ja vuonna 2019 merkittävästi vähemmän (1295). Eniten työttömiä tutkijankoulutuksen saaneita vuonna 2019 oli humanistisilla aloilla (140), biotieteissä (125), teknisillä aloilla (116), luonnontieteissä (115) sekä yhteiskuntatieteissä (109).

Työttömyyden lisäksi osa tutkijakoulutettavista on työtehtävissä, jotka eivät vastaa korkeaa koulutustasoa. Meillä tutkijakouluttajilla pitäisi olla myös vastuu siitä, että tutkijankoulutus on yhteiskunnan osaamistarpeet huomioivaa ja autamme valmistuneita oppilaitamme työuralla. Vastuu on myös yliopistoilla sekä Opetus- ja kulttuuriministeriöllä tutkijakoulutuksen rahoittajina suunnata panostukset osaamistarpeiden mukaan.

Yrityksissä työskentelevistä tohtoreista merkittävä osa on lääkärikoulutuksen saaneita henkilöitä, jotka työskentelevät yksityisillä lääkäriasemilla. Tämä alentaa entisestään varsinaisissa tutkimus- ja kehitystehtävissä työskentelevien tohtoreiden osuutta.

Yrityksissä, joissa ei palkata tutkimuksen ammattilaisia, ei ymmärretä, että tutkimusosaaminen

luo perustan kyvyille ottaa vastaan uutta tietoa ja kykyä vastata yrityksen tarpeista nouseviin tutkimuskysymyksiin.

Tilastokeskuksen vuoden 2018 aineiston mukaan tutkimus- ja kehitystyötä tekevän henkilöstön määrä Suomessa oli noin 73 000. Yrityksissä heistä työskenteli yli puolet eli noin 37 000 henkilöä. Heistä vain kuusi prosenttia, eli 2226 henkilöä oli suorittanut tohtorintutkinnon. Julkisen ja yksityisen sektorin tutkimus- ja kehityshenkilöstöstä 21 prosenttia, eli noin 15 000 oli suorittanut tohtorintutkinnon.

Yrityksiin sijoittavien olisi hyvä tietää, millainen osaamis pääoma ja uuden tiedon tuottamis- ja analysointipotentiaali on yrityksissä ja niiden johdossa. Ulkomailla tähän kiinnitetään paljon suurempaa huomiota. Yritysten tutkimus- ja kehityshankkeiden rahoittajien tulisi kiinnittää huomiota uuden tutkimustiedon siirtymiseen yrityksiin.

Business Finland on merkittävä yritysten tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoittaja. Sillä voisi olla nykyistä aktiivisempi rooli tutkimustiedon siirtämisessä yrityksiin. Menettely voisi olla seuraava:

Yritysten Business Finlandilta saaman tuen kriteereihin lisätään kannustimeksi, että palkattavat henkilöt ovat saaneet tutkijakoulutuksen. Erityisesti kannustetaan ulkomaalaisten Suomessa koulutettujen rekrytoimista hankkeisiin, jotta osaaminen säilyy Suomessa.

Lisäksi käynnistetään tutkimusohjelma, jossa tapahtuu rotaatiota yritysten ja yliopistojen välillä esimerkiksi 3-6 kuukauden jaksoina. Rotaatio olisi yksi rahoituskriteeri.

Teknolgiateollisuus valittaa osaamispulaa mutta samanaikaisesti tekniikan alalla on yli 200

työtöntä tekniikkataustaista tohtoria. On hyvin tärkeää, että julkisilla varoilla rahoitettu tutkimus tehdään tutkijankoukutuksen saaneiden toimesta.

Maassamme tavoitellaan 75 prosentin työllisyysastetta. Tohtorintutkinnon suorittaneet ovat

tässä keskeinen tekijä. He pystyvät tuomaan työelämään uutta liisävauhtia ja toiminnallaan luovat uusia työpaikkoja. ■